

บทวิจารณ์หนังสือ
Mentor Mentee Mentoring
ศาสตร์และศิลป์ของการเป็นนักวิจัยที่เลี้ยงที่ดี

ประเสริฐ เคนพันค้อ*

ผู้เขียนได้มีโอกาสเข้าร่วมงานการประชุม “นักวิชาการรุ่นใหม่ ... พบ ... เมธีวิจัยอาวุโส สกว.” ครั้งที่ 9 ระหว่างวันที่ 15-17 ตุลาคม 2552 จัดขึ้นโดยสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ในการประชุมครั้งนี้ ผู้เขียน ได้ลงทะเบียนเพื่อรับหนังสือชื่อ “mentor-mentee-mentoring ศาสตร์และศิลป์ของการเป็นนักวิจัยที่เลี้ยงที่ดี” จากการได้อ่านหนังสือเล่มนี้ ในฐานะที่เป็นนักวิจัยและอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้เขียนคิดว่า หนังสือเล่มนี้ เป็นหนังสือที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการเป็นนักวิจัยที่เลี้ยงที่ดี จากมุมมองของผู้ทรงคุณวุฒิผู้มีประสบการณ์อันยาวนาน ตลอดจนการถ่ายทอดการทำหน้าที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของนักศึกษาปริญญาโทและเอก ได้อย่างครบถ้วน

จัดพิมพ์โดย มูลนิธิบัณฑิตสภาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (บวท.) พิมพ์ขึ้นเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2552 จำนวนพิมพ์ 5,000 เล่ม มีทั้งหมด 296 หน้า หนังสือเล่มนี้มีองค์ประกอบที่น่าสนใจหลักดังต่อไปนี้คือ คำนิยาม คำนำ บทที่ 1-16 บทส่งท้าย และ บทท้ายสุด หนังสือเล่มนี้ จากที่ผู้เขียน ได้อ่านจากบทนำนั้น ต้องการที่จะสร้างและพัฒนา นักวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักวิจัยรุ่นใหม่ โดยการสนับสนุนให้เกิดระบบ mentoring ที่เข้มแข็ง

จุดน่าสนใจที่สุดของหนังสือเล่มนี้อยู่ที่เนื้อหาในแต่ละบทนั้น เป็นการเขียนจากนักวิจัยที่คร่ำหวอดในวงการการวิจัย บางท่านถือได้ว่าเป็นปรมาจารย์ ศาสตราจารย์ โดยมีการแบ่งเนื้อหาของแต่ละบทตามรายละเอียดดังนี้

บทที่ 1 เรื่อง mentor: พี่ชาย-พี่สาวที่แสนดี เขียนโดย ศาสตราจารย์ ดร. เจตนา นาควัชระ

บทที่ 2 เรื่อง ความสำคัญของพี่เลี้ยงและวิธีการเป็นพี่เลี้ยงที่ดี เขียนโดย ศาสตราจารย์ ดร. สมชาย วงศ์วิเศษ

บทที่ 3 เรื่อง mentor: นักวิจัยที่ปรึกษา ... นักวิจัยที่เลี้ยง เขียนโดย ศาสตราจารย์ นายแพทย์ยง ภู่วรวรรณ

บทที่ 4 เรื่อง Research mentor: นักวิจัยพี่เลี้ยงของโครงการที่ขอทุนวิจัย เขียนโดย ศาสตราจารย์ ดร. วัชร กสิณฤกษ์

หนังสือ “mentor-mentee-mentoring ศาสตร์และศิลป์ของการเป็นนักวิจัยที่เลี้ยงที่ดี” พิมพ์ครั้งที่ 2 ฉบับปรับปรุง

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาครุศาสตร์วิศวกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5 เรื่อง mentor: กัลยาณมิตร เขียนโดย ศาสตราจารย์ ดร. เกื้อ วงศ์บุญสิน

บทที่ 6 เรื่อง mentor: ที่ปรึกษาวิจัย เขียนโดย ศาสตราจารย์ ดร. ปราณี กุลละวณิชย์

บทที่ 7 เรื่อง mentor กับนักวิจัยรุ่นใหม่ เขียนโดย ศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว. ชัยฉัตร สวัสดิวัตน์

บทที่ 8 Academic mentoring: กุณซื่อทางวิชาการ เขียนโดย ศาสตราจารย์ ดร. พีระศักดิ์ ศรีนิเวศน์

บทที่ 9 เรื่อง mentor มิใช่เป็นเพียงที่ปรึกษาธรรมดาๆ อย่างที่คิด เขียนโดย ศาสตราจารย์ ดร. อารันต์ พัฒนัทย์

บทที่ 10 เรื่อง mentor: ที่ปรึกษาเชิงที่เลี้ยว เขียนโดย ศาสตราจารย์ ดร. วัลลภ สุระกำพลธร

บทที่ 11 เรื่อง ประสบการณ์ของการเป็น mentor เขียนโดย ศาสตราจารย์ ดร. ชงศ์วิมล เสนมบุรี

บทที่ 12 เรื่อง แนวคิดของ mentor เขียนโดย ศาสตราจารย์ ดร. ทวี ต้นชมศิริ

บทที่ 13 เรื่อง mentor-mentee. กว้างสวรรค์ของรากฐานการวิจัยที่เข้มแข็งมั่นคง เขียนโดย ศาสตราจารย์ ดร. นทีทิพย์-กฤษณามระ

บทที่ 14 เรื่อง ถอดบทเรียนความสำเร็จของระบบ mentor-mentee เขียนโดย ศาสตราจารย์ ดร. ปิยะสาร ประเสริฐธรรม ศาสตราจารย์ ดร. สุทธิชัย อัสสะบำรุงรัตน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บรรเจิด จงสมจิตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จุงใจ ปั้นประฉัตร และรองศาสตราจารย์ ดร. นวตล เหล่าศิริพจน์

บทที่ 15 เรื่อง mentor กับการพัฒนาเยาวชน เขียนโดย รองศาสตราจารย์ ดร. อุดมศิลป์ ปิ่นสุข และศาสตราจารย์ ดร.-กฤษณะ เนียมมณี

บทที่ 16 นิทานของ mentor และ mentee เขียนโดย คุณชอช-เยี่ยม เทพธรรานนท์

บทส่งท้าย เรื่อง อาจารย์สตาจ์ มงคลสุข: super mentor เขียนโดย ศาสตราจารย์ ดร. ยอดหทัย เทพธรรานนท์

บทท้ายสุด (ในหนังสือเขียนเพียงคำว่า ท้ายสุด) เรื่อง ระบบ mentoring ในสหรัฐอเมริกา เขียนโดย ดร. กัญญวิมว์ กิริติ-กร

เนื่องจากหนังสือเล่มนี้ นำเสนอแนวความคิดที่หลากหลายเกี่ยวกับศาสตร์และศิลป์ของการเป็นนักวิจัยที่เลี้ยงที่ดี ไม่ได้แบ่งตามสาขาของการวิจัย จะเห็นได้จากชื่อของผู้เขียนที่เขียนในแต่ละบท ถึงอย่างไรก็ตามผู้เขียนคิดว่ามุมมองต่างๆของผู้เขียนในหนังสือเล่มนี้เพียงพอที่จะเป็นความรู้และผู้อ่านสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในแต่ละสาขาของการวิจัยเป็นอย่างดี ในการอ่านหนังสือเล่มนี้ให้เกิดความเข้าใจอย่างรวดเร็ว ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะให้เริ่มจากบทที่มีผู้เขียนที่ผู้อ่านรู้จัก หรือ อยู่ในแวดวงการทำงานวิจัยที่เหมือนหรือใกล้เคียงกับผู้อ่าน เช่นถ้าผู้อ่านทำงานวิจัยทางด้านวิศวกรรมศาสตร์ ผู้เขียนขอแนะนำ บทที่ 2 เรื่อง ความสำคัญของที่เลี้ยงและวิธีการเป็นที่เลี้ยงที่ดี เขียนโดย ศาสตราจารย์ ดร. สมชาย วงศ์วิเศษ จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และ บทที่ 10 เรื่อง mentor: ที่ปรึกษาเชิงที่เลี้ยว เขียนโดย ศาสตราจารย์ ดร. วัลลภ สุระกำพลธร จากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ถ้าผู้อ่านทำงานวิจัยทางด้านอักษรศาสตร์ ผู้เขียนขอแนะนำ บทที่ 1 เรื่อง mentor: พี่ชาย-พี่สาวที่แสนดี เขียนโดย ศาสตราจารย์ ดร. เจตนา นาควิชระ จากมหาวิทยาลัยศิลปากร และบทที่ 6 เรื่อง mentor: ที่ปรึกษาวิจัย เขียนโดย ศาสตราจารย์ ดร. ปราณี กุลละวณิชย์ จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นต้น ในกรณีที่ผู้อ่านเป็นอาจารย์ยังไม่เคยทำงานวิจัย หรือกำลังเริ่มต้นที่จะทำวิจัย ผู้เขียนขอแนะนำให้เริ่มต้นจากการอ่านบทส่งท้าย เรื่อง อาจารย์สตาจ์ มงคลสุข: super mentor เขียนโดย ศาสตราจารย์ ดร. ยอดหทัย เทพธรรานนท์ ในกรณีที่ผู้อ่านเป็นนักศึกษาระดับปริญญาโทหรือเอก ผู้เขียนขอแนะนำให้เริ่มต้นจากการอ่านบทที่ 15 เรื่อง mentor กับการพัฒนาเยาวชน เขียนโดย รองศาสตราจารย์ ดร. อุดมศิลป์ ปิ่นสุข และศาสตราจารย์ ดร. กฤษณะ เนียมมณี

ท้ายสุดนี้ ผู้เขียนขอขอบคุณ ศาสตราจารย์ ดร. ยอดหทัย เทพธรรานนท์ และ ศาสตราจารย์ ดร. ประมวล ตั้งบริบูรณ์รัตน์ บรรณาธิการของหนังสือเล่มนี้ ที่ได้เรียนเชิญปรมาจารย์ และ ศาสตราจารย์ แห่งวงการวิจัยของประเทศมาร่วมเขียนถ่ายทอดประสบการณ์และสิ่งดีๆ สู่นักวิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้